

Методичний коментар до уроку “Реалістичні ілюзії”

Магічний реалізм

Незвичайне у звичному

Щодня довкола нас відбувається безліч подій та явищ — значних і не дуже, помітних і непомітних, великих і маленьких, приємних і не дуже, веселих і сумних... Не всі з них ми помічаємо, далеко не завжди і не одразу звертаємо на них увагу.

Запропонуйте дітям протягом кількох днів бути дуже уважними та помітити довкола якомога більше цікавого. Нехай сфотографують чи замалюють побачене, захоплено розкажуть про це усім. Хто буде найкращим спостерігачем?

Часом довкола нас відбувається щось неймовірне, але наше незвичне до чарів око не завжди це помічає. Художник цю непомітну магію світу у своїх картинах робить видимою, додаючи в буденність краплинку чар. Найцікавіше те, що складно з першого погляду зрозуміти, де закінчується правда і починається ілюзія.

Вигадайте коротку історію, де зустрінуться правда і вигадка. Намагайтеся правду і вигадку зробити схожими, щоб трохи заплутати слухачів. Розкажіть історію однокласникам та однокласницям. Чи вдасться їм відрізнити правду від вигадки?

Знайомимося з художником

Роб Гонсалвес — канадський художник. Його можна назвати художником-чарівником, адже він зображує те, що ми бачимо у повсякденному житті, але дрібка чар його пензлика додає незвичайного там, де ми цього не чекаємо. Часто на картинах художника ми бачимо не одне, а кілька явищ, що існують немовби у паралельних світах. Тож термін “магічний реалізм” досить точно описує роботи Роба Гонсалвеса.

Роб Гонсалвес народився 1959 року в ромській сім'ї у Торонто. Ще у дитинстві він малював усе, що бачив, приділяючи особливу увагу будинкам. Архітектура стала для художника початком дослідження світу фантазій і неймовірних трансформацій. Вже у 12 років хлопчик писав власні картини, на яких зображував найрізноманітніші фантастичні споруди.

Після школи Роб Гонсалвес вступив до університету Раєрсона. Тут він вивчав ази архітектури, але не забував і про живопис. Художник ознайомлюється із дивовижними картинами Мауриця Ешера, Сальвадора Далі та інших. Роб Гонсалвес вчився у цих визнаних майстрів, тому на багатьох його полотнах можна знайти характерні ознаки їхніх робіт.

Далі Роб Гонсалвес вчиться у художньому університеті, після закінчення якого влаштовується працювати архітектором. У цей час він розписує стіни, створює ескізи декорацій для місцевого театру тощо. Він ще не сприймає своє захоплення живописом як професію, ставлячись до нього як до хобі.

У 90-му році минулого століття у столиці Канади відбулася художня виставка, в якій вирішив взяти участь і Гонсалвес. Його роботи дуже сподобалися експертам, учасникам виставки та звичайним любителям живопису. З цього моменту художник змінив своє ставлення до мистецтва і став приділяти живопису весь свій вільний час. Після вдалої участі

на виставці вуличного мистецтва в Торонто (1990 рік) майстер повністю присвятив себе живопису.

У Гонсалвеса дуже незвичайні роботи — у них є і реальне, і щось магічно-казкове. Це спроба майстра продемонструвати людям, що неможливе можливо. Твори Гонсалвеса хоч і відносять до сюрреалізму, але вони не повністю витримані в цьому стилі. Художник у своїх роботах використовує ретельно вивірені прийоми, що нагадують прийоми ілюзіоністів у цирку. Художник додає магії у реальні сцени. Тож термін “магічний реалізм” вдало описує його роботи.

Що таке ілюзія

Ілюзія — оманливе, хибне сприймання дійсності; хибне уявлення про що-небудь.

Оптична ілюзія (зорова ілюзія) — помилка в зоровому сприйнятті (невірна оцінка довжини відрізків, величини кутів або кольору об’єкта, ілюзії руху тощо). Прикладом оптичної ілюзії є “зламана ложка” у склянці з водою.

Шукаємо два світи в одній картині

Гонсалвес майстерно створює два світи на одному полотні, а ще чудово вміє ховати грань, де одна реальність перетікає в іншу. Ліс, вода, відблиски місяця — художник використовує всілякі пристосування, щоб пом’якшити трансформацію світів і створити магічний ефект.

У своєму “фантастичному реалізмі” автор зображує цілком реальні земні речі, але komponує їх таким чином, що зрештою перед глядачами постає якийсь абстрактний, неіснуючий всесвіт. У багатьох роботах Роба Гонсалвеса головними персонажами є діти. Можливо, таким чином художник заклав ключ до розуміння своїх картин, адже чари ілюзій можна побачити лише тоді, коли дивишся на полотна очима дитини.

Роздивіться картини сучасного канадського художника Роба Гонсалвеса (презентація [“Два світи в одній картині”](#)). Повторимо: їх часто відносять до сюрреалізму (напрямку в мистецтві, котрому властиве відображення того, чого насправді не буває). Але все-таки картини художника не повністю витримані в цьому стилі. Адже на перший погляд образи видаються реалістичними. Його живопис — це спроба продемонструвати людям, що неможливе можливо.

Кожне зображення — правдоподібне, з промальованими деталями, немов фотографія. Але придивіться: чи не помічаєте ви чогось незвичайного? Якщо добре розглянути картину, то побачимо у ній інший, магічний зміст. Тому живопис Гонсалвеса і називають магічним реалізмом.

- Пригадайте закони перспективи. Що на якому плані зображено?
- Чи завжди художник діє точно за цими законами?
- Картини яких художників подібні до картин Роба Гонсалвеса?
- Опишіть те, що першим кинулося у вічі, а потім — те, у що воно перетворилося.
- Чи всі побачили першим той самий сюжет? Як гадаєте, чому так трапилося?

Дослідити ще одну диво-картину Роба Гонсалвеса та описати її дітям допоможе завдання на с. 48 із [робочого зошита-альбому “Мистецтво”](#) для 4 класу.

Ігри з перспективою

Один з улюблених прийомів Роба Гонсалвеса — гра з перспективою. Пригадайте закони перспективи. Предмети, які розташовані ближче до нас, видаються нам більшими, а ті, які далі, — меншими. Тому близькі до нас великі об'єкти ми не можемо повністю охопити поглядом, а от далекі — бачимо в повну їхню величину. Все, що поряд із нами, ми бачимо краще, чіткіше, можемо розглянути деталі, а далеке — гірше, часом видно лише обриси.

На картинах Гонсалвеса все навпаки. Зображення на передньому плані може бути меншим за те, що на задньому, а зображення на задньому плані промальоване детальніше, ніж те, що на передньому. Дерево чи будинок, які розміщені ближче, можуть бути такого ж розміру, як паркан удалині, а іграшкові будиночки для птахів — завбільшки зі справжні, що розташовані поряд. Тому відразу й не скажеш, де живуть люди, а де — їхні пернаті друзі.

- Пильно придивіться до картин Роба Гонсалвеса. Помічаєте магію?
- Що художник малює правильно, а де грає з перспективою?

Одна мелодія звучить двічі

Художники малюють картини-загадки, поєднуючи кілька змістів, а композитори в одному творі одночасно повторюють одну й ту саму мелодію. Виходить чарівно!

Послухайте другий етюд з “Шести етюдів у формі канону” німецького композитора та диригента Роберта Шумана для двох фортепіано (обробка Клода Дебюссі), в якому відразу після першого проведення основної мелодії тема звучить іще раз, але вже другим планом.

- Яку поліфонічну музичну форму використав композитор?
- Коли починає звучати другий голос?

Граї і твори!

Подружіться з перспективою, пограйте з нею: ще раз добре роздивіться картини Роба Гонсалвеса, зверніть увагу на його прийоми, вигадайте сюжет і намалюйте його трохи не за правилами — сподіваємося, у ваших картинах також поселиться магія!

Влаштуйте магічну виставку “Ігри з перспективою”, станьте екскурсоводами та розкажіть про свої чарівні прийоми.

Створити свою картину-ілюзію дітям допоможе завдання на с. 49 із [робочого зошита-альбому “Мистецтво”](#) для 4 класу.